

«Αξιολόγηση και Διοίκηση Παρεμβάσεων σύμφωνα με την Κείμενη Νομοθεσία»

Εξάμηνο διδασκαλίας:	A'
Κατεύθυνση:	Αρχιτεκτονική - Δομοστατική
Εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας:	3
Διδακτικές μονάδες:	7.5

Στόχος και σκοποί του μαθήματος

Το μάθημα χωρίζεται σε δύο μέρη καλύπτοντας ένα σημαντικό φάσμα γνώσεων διοίκησης απαραίτητες τόσο για την αξιολόγηση των παρεμβάσεων σύμφωνα με πολλαπλά κριτήρια όσο και στην υλοποίηση τους σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Το πρώτο αφορά τα εργαλεία της Επιχειρησιακής Έρευνας που χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη της διαδικασίας αξιολόγησης και το δεύτερο την εκτέλεση – επίβλεψη των δημοσίων έργων.

Η Επιχειρησιακή Έρευνα αποτελεί βασικό εργαλείο του σύγχρονου τρόπου διοίκησης για την επίλυση προβλημάτων απόφασης στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, καθώς προσεγγίζει την διαδικασία λήψης αυτών με επιστημονικό και συστηματικό τρόπο. Στόχος του μαθήματος είναι να εισάγει τους μεταπτυχιακούς φοιτητές στις θεμελιώδεις έννοιες και σημαντικότερες περιοχές της Επιχειρησιακής Έρευνας με την μελέτη περιπτώσεων που αφορούν την προστασία και αποκατάσταση ιστορικών κτιρίων (μεμονωμένων και σε σύνολα).

Δεδομένου ότι τόσο για την ανέγερση κτίσματος σε αρχαιολογικό χώρο και σε τόπο ο οποίος έχει χαρακτηριστεί ως τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και χρήζων ειδικής κρατικής προστασίας, όσο και για οποιαδήποτε επέμβαση σε κτίσμα που βρίσκεται στον χώρο αυτόν ή για την ολική ή μερική κατεδάφισή του, είτε αυτό είναι παλαιότερο του χαρακτηρισμού είτε μεταγενέστερο, απαιτείται άδεια της αρχαιολογικής υπηρεσίας, η μη ύπαρξη ή η ανάκληση της οποίας επιφέρει αυτοτελώς την διακοπή κάθε οικοδομικής εργασίας, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή την ισχύ οικοδομικής αδειάς στο μάθημα αναλύονται διεξοδικά οι διατάξεις και το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο αφενός των επεμβάσεων σε χώρους αρχαιολογικού ενδιαφέροντος αφετέρου των Δημοσίων Έργων.

Επιπρόσθετα, με τις διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 1 και 6 του Συντάγματος, καθιερώνεται αυξημένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, δηλαδή των μνημείων και λοιπών πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και συνθέτουν, λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, την εν γένει πολιτιστική κληρονομία της Χώρας αυξάνοντας την πολυπλοκότητα των προβλημάτων απόφασης.

Αντικειμενικοί σκοποί του μαθήματος είναι:

- η κατανόηση του μεθοδολογικού πλαισίου της Διοικητικής Επιστήμης, περιγράφοντας πραγματικά προβλήματα απόφασης και προσδιορίζοντας τα βήματα για την επίλυση τους.
- η εμβάθυνση σε μεθόδους ανάλυσης πολύπλοκων προβλημάτων λήψης αποφάσεων, όπως είναι η βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, η αλλαγή χρήσης ιστορικών κτηρίων, η αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων και η επιλογή έργων για την ανάπλαση και ανάδειξη ιστορικών συνόλων.

- η εξοικείωση των μεταπτυχιακών σπουδαστών με λογισμικά πακέτα που χρησιμοποιούνται από την αγορά για την εφαρμογή των μεθοδολογιών αυτών, ώστε να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν άμεσα τις γνώσεις του μαθήματος στην πράξη.
- η αναγνώριση από τους σπουδαστές της αναγκαιότητας για συστηματική και ολιστική αντιμετώπιση προβλημάτων απόφασης λαμβάνοντας υπόψη τις πολλαπλές συνέπειες και περιορισμούς που τις διέπουν.
- η εξοικείωση των σπουδαστών με τις βασικές έννοιες και διαδικασίες της εκτέλεσης των Δημοσίων Έργων.
- η κατανόηση του νομοθετικού πλαισίου για τα διατηρητέα κτίρια και τις επεμβάσεις σε αρχαιολογικούς χώρους.

Περιγραφή του μαθήματος

Το κέντρο βάρους του μαθήματος συνίσταται στην παρουσίαση μεθοδολογιών, τεχνικών βελτιστοποίησης και εργαλείων επίλυσης που χρησιμοποιούνται για την λήψη αποφάσεων. Παρέχονται γνώσεις σε μεθόδους ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης για τον αποτελεσματικό χειρισμό προβλημάτων απόφασης "πραγματικού κόσμου", ενώ αναπτύσσονται οι βασικές έννοιες των δημοσίων έργων και το νομοθετικό πλαίσιο για τις επεμβάσεις σε διατηρητέα κτίρια.

Συγκεκριμένα το μάθημα συγκροτείται από τις παρακάτω ενότητες:

I. Εισαγωγή στην Επιχειρησιακή Έρευνα – Γραμμικός Προγραμματισμός:

Πολλές σημαντικές αποφάσεις που λαμβάνονται αφορούν τον καλύτερο τρόπο επίτευξης προκαθορισμένων στόχων και επηρεάζονται από τους περιορισμούς του εξωτερικού περιβάλλοντος. Οι περιορισμοί συνήθως αφορούν τους διαθέσιμους πόρους, όπως ο χρόνος, το ανθρώπινο δυναμικό ή τα διαθέσιμα κεφάλαια, καθώς και ρυθμιστικές/νομικές απαιτήσεις και κανόνες, αλλά και τεχνικές προδιαγραφές. Τέτοια προβλήματα αναλύονται μέσω τεχνικών Γραμμικού Προγραμματισμού.

II. Πολυκριτηριακή Ανάλυση Αποφάσεων: Στην ενότητα αυτή θα παρουσιαστούν τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη λύση προβλημάτων που αφορούν πολλαπλούς στόχους, σε συνέχεια με τις μεθοδολογίες της προηγούμενης ενότητας που σχετίζονται με αποφάσεις με έναν στόχο. Η ιδιαιτερότητα των αποφάσεων αυτών είναι ότι οι διαφορετικοί στόχοι (κριτήρια) του προβλήματος λειτουργούν ανταγωνιστικά μεταξύ τους και δεν υπάρχει μία «αντικειμενικά καλύτερη» λύση. Το ζητούμενο είναι ο προσδιορισμός μίας καλής υποκειμενικά λύσης που συμφωνεί με τις προτιμήσεις του εκάστοτε αποφασίζοντα (είτε είναι ένα άτομο είτε ένα συλλογικό όργανο). Τέτοια προβλήματα αναλύονται μέσω μεθοδολογιών της πολυκριτηριακής υποστήριξης αποφάσεων, που αποτελεί έναν εξελιγμένο χώρο της επιχειρησιακής έρευνας γνωρίζοντας ιδιαίτερη άνθηση τις τελευταίες δεκαετίες.

III. Εισαγωγή στις διαδικασίες Ανάθεσης και Εκτέλεσης Δημοσίων Έργων σύμφωνα με ο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο (N.4412/2016 και 4782/2021) και συγκεκριμένα θέματα όπως: Οι προβλέψεις του Ν.3028/2002 σε σχέση με την προστασία των μνημείων, το πλαίσιο εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης εργασιών σε ακίνητα μνημεία, το Νομοθετικό πλαίσιο περί επεμβάσεων πλησίον και επί Μνημείων και αρχαιολογικών χώρων - παραδείγματα - Ορθές πρακτικές

IV. Εισαγωγή στις Δημόσιες Συμβάσεις Μελετών και τεχνικών & συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών και συγκεκριμένα θέματα όπως: Υπογραφή Σύμβασης Κατασκευής Έργου, Τεχνική επάρκεια αναθετουσών Αρχών, Διοίκηση

έργου, Υποχρεώσεις αναδόχου εκτέλεσης Έργου, υποβολή, έλεγχος και έγκριση Επιμετρήσεων και Λογαριασμών εκτελουμένων Έργων, Τροποποιήσεις συμβάσεων κατά την διάρκεια τους καθώς και όλα τα στάδια και οι διαδικασίες παραλαβής εκτελεσθέντων έργων

V. Επεμβάσεις σε χώρους αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και συγκεκριμένα θέματα όπως: Επισκόπηση διατάξεων σε σχέση με την προστασία των μνημείων, τα σημαντικότερα σημεία των Νόμων Ν. 4858/2021 και 3028/2002 (αρμοδιότητες έγκρισης εργασιών ή επεμβάσεως καθώς και εργασίες συντήρησης μνημείων, νομολογία και περιπτώσιολογία), διαδικασίες χρηματοδότησης και εκτέλεσης έργων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος καθώς και οι εργασίες συντήρησης μνημείων.

VI. Μελέτη Περιπτώσεων: Σε αυτήν την ενότητα εξετάζονται και αναλύονται πραγματικά προβλήματα απόφασης από την διεθνή βιβλιογραφία, που αφορούν την προστασία και αποκατάσταση ιστορικών κτιρίων (μεμονωμένων και σε σύνολα) καθώς και παραδείγματα κήρυξης οικοδομημάτων των Αθηνών που χρήζουν προστασίας, τρόποι εκπόνησης Μελετών και Εκτέλεσης Αρχαιολογικών Έργων, η ισχύουσα νομοθεσία περί επεμβάσεων πλησίον και επί Μνημείων και αρχαιολογικών χώρων

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Συναφή επιστημονικά συγγράμματα:

1. Παπασταμάτης Ζήσης «Έκτέλεση - Επίβλεψη Δημοσίων Έργων - Πρότυπος Οδηγός με τον Ν. 4412 /2016” (Εκδόσεις Ζήτη- 2019)
2. Παπασταμάτης Ζήσης «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων και Μελετών με τον Ν. 4412 /2016 (όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 4782/2021)» (Εκδόσεις Δεδεμάδη -2022)
3. Ευ - Ελ. Κουλουμπίνη - Ηλ. Μάζος - Ιω. Κίτσος «Δημόσιες Συμβάσεις Ν. 4412/2016 - Νομολογιακή Προσέγγιση και Πρακτική εφαρμογή» (Εκδόσεις «ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ»)
4. Μητκίδης Χρ. « Η Σύμβαση Εκτέλεσης Δημοσίου Έργου»
5. Κακαβάς Γ. - Υφαντή Αλ. «Υπάτη - Μια βυζαντινή καστροπολιτεία, η αρχαιολογική έρευνα στο Κάστρο της Υπάτης»
6. Σίσκος Γ. (2000), «Γραμμικός Προγραμματισμός - Μεθοδολογία Υποστήριξης Αποφάσεων, Πολυκριτήρια Βελτιστοποίηση, 40 Προβλήματα Επιχειρήσεων, Πακέτα Λογισμικού και Επίλυση στο EXCEL», *Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.*
7. Σίσκος Γ. (2008), «Μοντέλα Αποφάσεων - Μεθοδολογία Επιχειρησιακής Έρευνας, Θεωρία Πολυκριτήριας Ανάλυσης, Εφαρμογές σε Επιχειρήσεις και Οργανισμούς», *Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.*
8. Ματσατσίνης Ν. (2010), «Συστήματα υποστήριξης αποφάσεων», *Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.*
9. Υψηλάντης Π. (2015), «Επιχειρησιακή Έρευνα - Μέθοδοι και Τεχνικές Λήψης Αποφάσεων» (5^η Έκδοση), *Εκδόσεις Προπομπός.*
10. Bernard W. Taylor III (2018), «Εισαγωγή στην Διοικητική Επιστήμη» (Γενική επιμέλεια έκδοσης Γιώργος Γκωλέτσης, Μιχάλης Δούμπος, Κωνσταντίνος Ζοπουνίδης), *Εκδόσεις BROKEN HILL PUBLISHERS LTD.*
11. Frederick S. Hillier, Gerald J. Lieberman (2018), «Εισαγωγή στην Επιχειρησιακή Έρευνα» (10^η Έκδοση - επιμέλεια μετάφρασης Αλέξανδρος Διαμαντίδης), *Εκδόσεις Τζιόλα.*
12. Καρλαύτης, Μ., Λαγαρός Ν. (2010), «Επιχειρησιακή Έρευνα και Βελτιστοποίηση για Μηχανικούς», *Εκδόσεις Συμμετρία.*
13. Πολύζος Σ. (2011), «Διοίκηση και διαχείριση έργων - Νέα αναθεωρημένη έκδοση», *Εκδόσεις Κριτική.*

14. Bernard Roy (1996), «Multicriteria Methodology for Decision Aiding», *Publisher Springer US*.
15. Multiple Criteria Decision Analysis (State of the Art Surveys) (2016), Editors Salvatore Greco, Matthias Ehrgott, Jose Rui Figueira, *Springer-Verlag New York*.

Συναφείς δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά:

1. Amoruso, G. & Salerno, R. (2019), «Cultural Landscape in Practice: Conservation vs. Emergencies», *Springer*. Available from: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-11422-0>.
2. Dutta, M. & Husain, Z. (2009) «An application of Multicriteria Decision Making to built heritage. The case of Calcutta», *Journal of Cultural Heritage*, 10, 237–243. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.culher.2008.09.007>.
3. Ferretti, V., Bottero, M. & Mondini, G. (2014), «Decision making and cultural heritage: An application of the Multi-Attribute Value Theory for the reuse of historical buildings», *Journal of Cultural Heritage*, 15 (6), 644–655. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.culher.2013.12.007>.
4. Giove, S., Rosato, P. & Breil, M. (2010), «An application of multicriteria decision making to built heritage. The redevelopment of Venice Arsenale», *Journal of Multi-Criteria Decision Analysis*, 17, (3–4), 85–99. Available from: <https://doi.org/10.1002/mcda.455>.
5. Hutter, M. (1997), «Economic Perspectives on Cultural Heritage: An Introduction», In: Michael Hutter & Ilde Rizzo (eds.), *Economic Perspectives on Cultural Heritage*, London, Palgrave Macmillan UK. pp. 3–10. Available from: https://doi.org/10.1007/978-1-349-25824-6_1
6. Nesticò, A., Morano, P. & Sica, F. (2018), «A model to support the public administration decisions for the investments selection on historic buildings», *Journal of Cultural Heritage*, 33, 201–207. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.culher.2018.03.008>.
7. Nesticò, A. & Somma, P. (2019), «Comparative Analysis of Multi-Criteria Methods for the Enhancement of Historical Buildings». *Sustainability*. 11 (17), 4526. Available from: <https://doi.org/10.3390/su11174526>.
8. Oppio, A., Bottero, M., Ferretti, V., Fratesi, U., et al. (2015), «Giving space to multicriteria analysis for complex cultural heritage systems: The case of the castles in Valle D’Aosta Region, Italy», *Journal of Cultural Heritage*, 16 (6), 779–789. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.culher.2015.03.003>.
9. Yau, Y. (2009), «Multi-criteria decision making for urban built heritage conservation: application of the analytic hierarchy process», *Journal of Building Appraisal*, 4 (3), 191–205. Available from: <https://doi.org/10.1057/jba.2008.34>.